

הכנסת התשע-עשרה

יוזמים: חברי הכנסת יריב לוין
רוברט אילטוב
נחמן שי
יפעת קריב

פ/19/1589

הצעת חוק הארכת תקופת זכות יוצרים בתקליט וזכויות מבצעים (תיקוני חקיקה), התשע"ג–2013

1. תיקון חוק זכות יוצרים
בחוק זכות יוצרים, התשס"ח–2007,¹ בסעיף 41, במקום "לתקופה של חמישים שנים ממועד יצירתו" יבוא "לתקופה של שבעים שנים ממועד יצירתו, ואם פורסם במהלך אותה תקופה – לתקופה של שבעים שנים מיום פרסומו".
2. תיקון חוק זכויות מבצעים ומשדרים
בחוק זכויות מבצעים ומשדרים, התשמ"ד–1984,² בסעיף 10, במקום "לאחר חמישים שנים מתום השנה שבה בוצע הביצוע המקורי" יבוא "לאחר 70 שנים מתום השנה שבה בוצע הביצוע המקורי, ואם פורסם מחדש בטכנולוגיה חדשה במהלך אותה תקופה – לתקופה של שבעים שנים מיום פרסומו".

דברי הסבר

בהצעת החוק מוצע להאריך את תקופות זכויות היוצרים בתקליטים וזכויות המבצעים בביצועיהם מ-50 שנים ל-70 שנים. בכך, יתוקן באופן חלקי העוול שנגרם לאמנים מבצעים ובעלי תקליטים בתקופת ההגנה הקצרה הקיימת כיום בחוק.

כיום, חוק זכות יוצרים, התשס"ח–2007, נותן הגנה בת 50 שנים בלבד לתקליטים ממועד יצירתם. תקופה זו היא קצרה באופן משמעותי ממשך ההגנה על כל היצירות האחרות, כגון ספרים, יצירות אמנות וסרטים, אשר עומד על כל חייו היוצר בתוספת 70 שנים לאחר מותו. כך גם חוק זכויות מבצעים ומשדרים, התשמ"ד–1984, מקנה הגנה קצרה בת 50 שנים בלבד לביצועיהם של אמנים מבצעים ("אדם המבצע במשחק, בשירה, בנגינה, במחול או בדרך אחרת, יצירה ספרותית, אמנותית, דרמטית או מוסיקלית" – סעיף 1 לחוק).

כידוע, אמנים מבצעים רבים מתחילים את הקריירה האמנותית שלהם בגיל צעיר. תקופת ההגנה הקצרה הקיימת בחוק לביצועים ולתקליטים בהם הם נכללים, היא אפוא כה קצרה עד שאינה מכסה אפילו את ימי חייהם.

¹ ס"ח התשס"ח, עמ' 38.

² ס"ח התשמ"ד, עמ' 157.

לפי החוק כיום, אמנים מבצעים זכאים לתמלוגים עבור השמעה פומבית של ביצועיהם האמנותיים, אלא שבחלוף 50 שנים, זכות המבצעים אינה קיימת עוד והזכות לתמלוגים פגה. בנוסף, אמנים מבצעים רבים זכאים לתמלוגים עבור מכירות התקליטים בביצועם. זאת, בין מכוח העובדה שהם בעלי התקליט שאותו הפיקו על חשבונם או מכוח החוזה שבינם לבין חברת התקליטים שהפיקה והוציאה אותו לאור. ברם, אף כאן, בחלוף 50 שנים, עוברת זכות היוצרים בתקליט לנחלת הכלל ולאמנים המבצעים אובדת הזכאות לתמלוגים ממכירתם.

התוצאה היא כי מבצעים רבים אינם יכולים ליהנות מפירות עבודתם האמנותית לעת זקנה ולהתפרנס בכבוד, דווקא באותן שנים בהן הם זקוקים יותר מכל להכנסות אלו. זאת כאמור בשונה מכל היוצרים האחרים שיצירתם מוגנת עד 70 שנים לאחר מותם. הבעיה קיימת במלוא חריפותה אצל אמנים מבצעים, בשל העובדה שמפאת מקצועם הם לא הועסקו כשכירים ותמלוגים אלה משמשים עבורם חלופה לקצבת פנסיה ממקום עבודה.

הצעת החוק מבקשת לתקן עוול זה ולו במעט, על ידי הארכת תקופת ההגנה מ-50 שנים ל-70 שנים. הצעת החוק תאפשר למבצעים ולמבצעות ישראלים – זמרים וזמרות, להזדקן בכבוד, לאחר שאת מיטב שנותיהם ומרצם העניקו לעולם התרבות הישראלי. בשנים האחרונות, נחשפו לא מעט מקרים של אמנים ואמניות ישראליות, אשר הגיעו לפת לחם בשל העדר מקורות הכנסה מספיקים בדמי ימיהם. הארכת משך תקופת ההגנה על זכויות מבצעים וזכויות יוצרים ומבצעים בתקליטים, תאפשר לאמני ישראל לחיות בכבוד המגיע להם לאחר שתרמו כה רבות למוסיקה ולעולם התרבות הישראלי.

תקופת ההגנה המוצעת תואמת את המצב המשפטי הנוהג, זה מכבר, בארצות הברית ובמדינות נוספות בעולם, לרבות בקהילייה האירופית, אשר האריכה לאחרונה את משך תקופת ההגנה על בעל זכות יוצרים על תקליט ועל מבצעים וביצועים לשבעים שנים ממועד יצירתם. הצעת החוק משווה, את מצבם של מפיקי תקליטים ומבצעים ישראלים למצבם של אלה הנזכרים לעיל.

הארכת תקופת ההגנה לתקליטים וביצועים צפויה גם להעניק תנופה לתעשיית המוזיקה הישראלית, שהיא ענף האמנות היחיד שטרם נתמך על ידי ממשלת ישראל. תעשיית המוזיקה נמצאת במצב קשה ביותר בשנים האחרונות, בשל הפצת עותקים לא חוקיים של תקליטים והפיראטיות ברשת האינטרנט הגורמות הפסדים כספיים אדירים הן לאמנים מבצעים המשקיעים ממיטב כספם להפקת תקליטים על חשבונם והן לחברות תקליטים הנדרשות להשקיע בהפקת תקליטים של אמנים שאין ביכולתם לשאת בהוצאות הפקת תקליטים. הארכת משך תקופת זכות היוצרים בתקליטים וביצועים שכאלה תעניק זריקת עידוד משמעותית לאמנים מקומיים ולתעשיית התקליטים הישראלית ותספק תמריץ כלכלי הנדרש להמשך השקעת משאבים כספיים בהפקת מוסיקת מקור ישראלית.

בנוסף, הצעת החוק תעניק תמריץ לבעלי תקליטים ישנים להשקיע בהוצאתם לאור בטכנולוגיה הדיגיטלית הקיימת ב-20 השנים האחרונות, ובכך לשמר ולהנגיש לציבור בישראל קלאסיקות מוזיקליות משנות ה-60 העלולות להישכח ולהעלם.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
כ"ב באב התשע"ג – 29.7.13